

Горсточенко А. В.

аспірант факультету менеджменту ОНП «Менеджмент»
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

Полторак А. С.

д-р наук, професор,
завідувач кафедри менеджменту, бізнесу та амністування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

У сучасних умовах високої невизначеності, зумовленої глобальними економічними трансформаціями, воєнними загрозами, коливаннями ринкової кон'юнктури та кліматичними викликами, аграрні підприємства функціонують у середовищі підвищених ризиків, що безпосередньо впливають на рівень їх економічної безпеки. За таких обставин традиційні підходи до управління виявляються недостатньо ефективними, що актуалізує звернення до сучасних концепцій менеджменту, орієнтованих на ризик-менеджмент, адаптивність, стійкість та проактивне прийняття управлінських рішень. Управління ризиками економічної безпеки аграрних підприємств дедалі більше розглядається як цілісний управлінський процес, інтегрований у стратегічну систему менеджменту, спрямований на мінімізацію загроз, забезпечення фінансової стабільності та підтримку конкурентоспроможності в умовах нестабільного зовнішнього середовища.

Сучасні концепції управління ризиками економічної безпеки аграрних підприємств розглядаються в працях багатьох акторів. Стаття М. Житар та Ю. Ананьєвої присвячена управлінню фінансовими ризиками підприємств в умовах глобалізації, що посилює невизначеність і формує нові виклики для бізнесу. У ній обґрунтовано методологічну систему формування стратегій управління фінансовими ризиками, яка охоплює ідентифікацію, оцінювання, впровадження та моніторинг ризиків [1]. У роботі Н. Овсієнко, Н. Котвицької, В. Овсієнко розглянуто підприємницьку діяльність як багатовимірний процес, що здійснюється в умовах постійної дії різноманітних ризиків, пов'язаних із рухом товарів, виконанням контрактів і наданням економічних послуг, та обґрунтовано необхідність зниження та запобігання ризикам як передумови забезпечення надійності виробничо-господарської діяльності [3]. Конєв В. та Мартинова Л. обґрунтували доцільність застосування інструментів адаптивного управління ризиками господарської діяльності підприємства та сформували модель адаптивного управління ризиками господарської діяльності підприємства на основі прецедентів, що включає підсистеми активного та реактивного управління ризиками [2]. Робота А. Полторак та Ю. Тимошенко присвячена висвітленню

системних проблем у бюджетній сфері України, які призводять до існування реальних загроз стійкості та стабільності всієї фінансової системи країни [4].

Сучасні концепції управління ризиками економічної безпеки аграрних підприємств ґрунтуються на інтеграції ризик-орієнтованого, стратегічного та адаптивного менеджменту й передбачають системне врахування фінансових, виробничих, ринкових, інституційних і зовнішніх загроз у процесі прийняття управлінських рішень. У межах цих концепцій управління ризиками розглядається не як окрема функція, а як складова загальної системи менеджменту, спрямована на забезпечення стійкості, безперервності діяльності та досягнення довгострокових стратегічних цілей підприємства. Особливого значення набувають підходи, орієнтовані на проактивне виявлення ризиків, використання сценарного та антикризового управління, формування організаційної стійкості, а також застосування цифрових інструментів аналізу й моніторингу ризиків. У контексті аграрного виробництва ці концепції адаптуються з урахуванням галузевої специфіки, зокрема сезонності, природно-кліматичної залежності та підвищеної чутливості до макроекономічної й воєнної нестабільності, що визначає їх ключову роль у забезпеченні економічної безпеки підприємств.

Отже, на нашу думку, впровадження сучасних концепцій управління ризиками економічної безпеки аграрних підприємств є необхідною передумовою їх стійкого функціонування в умовах зростаючої невизначеності та багатовекторних загроз. Інтеграція ризик-орієнтованого, адаптивного й стратегічного менеджменту дозволяє не лише своєчасно ідентифікувати та мінімізувати негативний вплив ризиків, а й підвищити здатність підприємств до швидкого реагування на зміни зовнішнього середовища. Урахування галузевої специфіки аграрного сектору та використання сучасних управлінських і цифрових інструментів сприяють зміцненню економічної безпеки, забезпеченню фінансової стабільності й формуванню конкурентних переваг, що є основою довгострокового розвитку аграрних підприємств.

Список використаних джерел:

1. Житар М. О., Ананьєва Ю. В. Методологічна система формування стратегій управління фінансовими ризиками в умовах глобалізації економіки. *Бізнес Інформ*. 2025. № 1. С. 229-240. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2025-1-229-240>.
2. Конєв В. В., Мартинова Л. В. Адаптивне управління ризиками господарської діяльності підприємства. *Економіка. Фінанси. Право*. 2025. № 1. С. 64-68.
3. Овсієнко Н. В., Котвицька Н. М., Овсієнко В. В. Методичні підходи до створення стратегії управління ризиками сучасних підприємств. *Економічний простір*. 2025. № 197. С. 199-203.
4. Полторак А. С., Тимошенко Ю. О. Ефективне управління фінансовими ризиками в системі економічної безпеки України. *Агросвіт*. 2015. № 1. С. 34-39.